

Kuopion kaupungin lausunto yksityistielain uudistamisesta

Kaupungininsinööri Ismo Heikkinen Rakentamisen ja kunnossapidon tukipalvelut

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja yksityistielain kokonaisuudistuksesta. Uudistuksen tavoitteena on tukea uuden elinkeinotoiminnan syntymistä ja turvata yksityisteiden varrella sijaitsevan asutuksen edellyttämä liikkuminen sekä elinkeinoelämän kuljetukset.

Esitettävällä lailla selkiytettäisiin eri osapuolten vastuita yksityisteiden rakentamisen, ylläpidon sekä rahoituksen suhteen. Uudistuksen myötä kuntien tielautakunnat lakkautettaisiin ja niiden tehtävät siirrettäisiin Maanmittauslaitokselle, maa- ja metsätalouden sekä valtion lupa- ja valvontavirastoon. Muutoksella vähennettäisiin kuntien tehtäviä.

Esityksessä maakunnille ja kunnille säädettäisiin mahdollisuus perustaa yksityistieasioille sovittelu- ja neuvontaelimiä. Lisäksi uudistuksella mahdollistettaisiin kuntien, maakuntien tai valtion tuleminen tieosakkaaksi tapauksissa, jossa ne ohjaavat liikennettä yksityisteille. Uudistuksella mahdollistettaisiin tienpidon ammattimaistuminen kannustamalla tienpidon ulkoistamiseen ulkopuoliselle taholle.

Maakuntaudistuksen yhteydessä yksityisteiden valtion avustustehtävä siirretään maakunnille. Yksityisteiden avustuksia koskevia säännöksiä uudistettaisiin karsimalla avustuskriteereitä. Avustuskriteereiksi jätettäisiin yksityistien järjestäytyneisyys sekä yksityistietä koskevan tiedon olemassaolo, ajantasaisuus ja avoimuus.

Uudistuksessa tieoikeuden määritelmää laajennettaisiin ja jatkossa tiekunta voisi antaa luvan muun muassa johtojen sijoittamiseen yksityistien alueelle. Tieoikeus perustettaisiin kulkuoikeuden lisäksi myös sähkö- ja viestintäjohtojen ja muiden tien vaikutuspiirin kiinteistöjen käyttöä palvelevien rakenteiden sijoittamista varten.

Esitetyllä lailla pyrittäisiin myös kannustamaan tieosakkaita järjestäytymiseen ja yksityisteitä koskevan hallinnollisen tiedon ylläpitoon. Tiekuuntien perustaminen ja yhdistyminen sekä jakaminen ja lakkauttaminen mahdollistettaisiin myös tieosakkaiden omilla päätöksillä ilman yksityistietoimitusta. Tiekuunnat voisivat jatkossa vahvistaa itselleen säännöt, joissa voitaisiin sopia erikseen määritellyistä kysymyksistä myös toisin kuin laissa säädetään.

Jatkossa ulkopuolisten yksityistienkäyttö olisi lähtökohtaisesti luvanvaraista. Lupaa ei kuitenkaan tarvittaisi sellaiseen satunnaiseen toimintaan, joka ei selvästi lisää tien kunnossapitokustannuksia. Aiemmin lähtökohta oli että yksityisteitä voi käyttää vapaasti, ellei kieltoa anneta. Jokamiehen oikeuksiin ei lakiuudistuksen yhteydessä puututa.

22.03.2017

Yksityistienpidosta vastaavat yksityiset henkilöt, jotka ovat aiemminkin voineet periä ulkopuolisesta tienkäytöstä käyttömaksua. Esitetty lakiluonnos ei muuta tätä tilannetta, mutta selkeyttää niitä periaatteita, jolloin käyttömaksua voidaan periä. Jatkossa käyttömaksua voisi periä kun käyttö ei ole vain satunnaista ja sen johdosta tien kunnossapitokustannukset kasvavat.

Lausuntoja pyydetään 21.3. mennessä. Esitys tukee hallituksen norminpurkutavoitetta ja säädösten sujuvoittamista. Yksityistielaki ja siihen liittyvät lait tulisivat voimaan 1. tammikuuta 2018.

Kuopion kaupungin lausunto

Kuopion kaupunki antaa asiasta seuraavan sisältöisen lausunnon:

Kuopion kaupunki pitää lakiehdotusta hyvänä. Keskeisenä muutoksen tavoitteena on kuntien tehtävien vähentäminen, mikä sinällään on positiivinen tavoite. Keskeisimmin asia näkyy tielautakuntien lakkautumisena.

Lisätehtäviä kaupungille voi tulla asemakaava-alueille suunnitelluista velvoitteista. Kunnan olisi otettava haltuun kaava-alueella sijaitseva tai kaava-alueelle johtava yksityistie, mikäli yksityistien liikenne huomattavasti lisääntyy asemakaavan myötä. Kunnille on tulossa myös velvollisuus antaa arvio asemakaava-alueella sijaitsevan yksityistien tilanteesta viiden vuoden välein. Kuopion osalta asia koskee varsinkin Nilsiä Tahkon aluetta, jossa asemakaava-alueella on lukuisia yksityisteitä. Lakimuutos tältä osin todennäköisesti vauhdittaisi yksityistieverkon haltuun ottamista kaupungille. Tästä aiheutuisi kaupungille lisäkustannuksia.

Toimitustehtävien siirto on esityksessä kaavailtu pääasiassa Maanmittauslaitokselle. Alueilla, joilla kunta on kiinteistörekisterinpitäjänä, yksityistietoimituksen lisäksi voisi suorittaa kiinteistöinsinööri tai muu kuntaan virkasuhteessa oleva toimitusinsinööri. Kunta voisi halutessaan tarjota yksityistietoimitusten suorittamista alueellaan myös asemakaava-alueen ulkopuolella. Tehtävä olisi vapaaehtoinen ja siihen ryhtyminen jätettäisiin kuntien harkintaan.

Tämä muotoilu pitää ehdottomasti säilyttää, koska esimerkiksi Kuopion kaupungin kiinteistönmuodostuksen nykyisillä resursseilla tehtävien hoitoon ei ole mahdollisuuksia. Resurssien kasvattaminen tämän takia ei myöskään ole perusteltua, koska maanmittauslaitoksesta löytyy jo nykyisellään osaaminen ja resurssit yksityistietoimitusten suorittamiseen. Toisaalta toimitusten hinnoittelu on samaa tasoa kaupungilla ja maanmittauslaitoksella, joten tiekuntien kustannuksiin toimitusten suorittajalla ei ole merkitystä.

Lakiehdotus lisäisi tiekuntien omaa päätösvaltaa mm. siten, että tiekunta voitaisiin perustaa myös tiekunnan perustamiskokouksessa ilman yksityistietoimitusta. Lisävallan suuntaaminen tiekunnille on ehdottoman kannatettavaa. Tie kuntien pitäisikin pääsääntöisesti pystyä itse hoitamaan hallinnolliset asiansa. Lakimuutos kannustaa tiekuntia hoitamaan asiat ammattimaisesti. Tämä johtanee myös yksityisteiden laadun paranemiseen. Tavoitteena on myös laajentaa yksityisteiden tienpidon maksajapohjaa.

Lakiehdotuksessa kuntien avustamismahdollisuuksiin ei tehtäisi muutosta, ja se säilyisi vapaaehtoisena. Tämä todennäköisesti säilyttäisi Kuopion kaupungin yksityisteiden avustustason varsin samansuuntaisena, kun valtion avustustasoon ei liene oletettavissa suuria muutoksia.

22.03.2017

Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös siitä, että maakunnat ja kunnat voisivat halutessaan perustaa yksityistieasioita käsittelevän neuvonta- ja sovitteluelimen tai tarjota muutoin neuvonta- ja sovittelupalveluita yksityistieasioissa. Tehtävä olisi vapaaehtoinen ja sen tarkempi järjestäminen jätettäisiin kuntien ja maakuntien itsensä varaan.

Tämän säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa alueellisille toimijoille muodon tukea alueensa yksityistietoimijoita ja osakkaita hankalissa tilanteissa, niin että esimerkiksi kuluriskiltään huomattavaan muutoksenhakuprosessiin ei ryhdyttäisi tapauksissa, joissa se olisi asiantuntevan neuvonnan ja mahdollisesti myös sovittelun kautta vältettävissä.

Maa- ja metsätalouden / kärkeäjäoikeus muutoksenhakuviranomaisena kasvattaa varmasti tiekuntien kuluja ja nostaa muutoksenhakukynnystä. Tällä on varmasti sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia. Siksi kunnallisen sovittelu- ja neuvontaelimen olemassaolo on perusteltua.

Kaupungin käsityksen mukaan sovittelu- ja neuvontaelimenä voisi toimia myös yhden henkilön neuvontaelin. Käytännössä Kuopion kaupungissa tämä tarkoittaisi, että yksi henkilö edelleen hoitaisi yksityistieasioita. Työt koostuisivat sovittelu- ja neuvontatöistä sekä avustusten valmistelusta ja maksatuksesta. Suurin muutos kohdistuisi siihen, että tielautakunta (tai Kuopion tapauksessa tiejaos) lopettaisi toimintansa.

Vaikutusten arviointi

Lausuntopyynnön liitteenä olevassa HE-luonnos yksityistieliksi -perustelutekstissä on laajasti arvioitu lakiehdotuksen vaikutuksia.

Tielautakuntien lakkauttamisella on arvioitu saavutettavan koko valtakunnan kuntasektorille noin 2-3 miljoonan euron säästöt vuosittain.

Yritysvaikutuksissa on mm. arvioitu, että yksityistiet ovat tärkeä osa liikenneverkkoa ja metsäteollisuuden investointien lisääntyessä niiden merkitys tulee entisestään korostumaan.

Esityksen mukainen tienpidon ammattimaisuuden lisääntyminen tuottaisi positiivisia taloudellisia vaikutuksia elinkeinoelämälle (yksityistien tienpidon ammattimaistuminen ja tienpidosta vastaavat infrapalveluyritykset).

Elinkeinoelämälle tuottaisi positiivisia taloudellisia vaikutuksia tieoikeuden laajentaminen koskemaan kulkuoikeuden lisäksi sähkö- ja viestintäjohtojen ja muiden tien vaikutuspiirin kiinteistöjen käyttöä palvelevien rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamista. Tämä tuottaisi myös positiivisia ympäristövaikutuksia, kun kaikki maastoon infrarakentamisesta aiheutuvat haitat voidaan sijoittaa yhteen kohtaan.

Mikäli laki toteutuessa parantaa yksityisteiden tienpitoa, on muutoksilla luonnollisesti myös positiivisia turvallisuusvaikutuksia.

Esitys

Esitän, että kaupunkirakennelautakunta antaa lakiehdotuksesta edellä mainitun lausunnon.

Liitteet

2 745/2017 Lausuntopyyntö

Viiteaineisto

1 745/2017 HE-luonnos yksityistieliksi (julkaistaan internetissä)

Valmistelija
Ismo Heikkinen
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. 044 718 5656

Päätösehdotus

Palvelualuejohtaja Jarmo Pirhonen

Lautakunta hyväksyy kaupungininsinöörin esityksen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

